

Ks. Andrzej Dobrzyński: U Karola Wojtyły widzimy ciągły rozwój i przenikanie się kilku nurtów ideowych

U Karola Wojtyły obserwujemy ciągły rozwój i przenikanie się kilku nurtów ideowych: romantyzmu, a także i mistycyzmu, który poznawał przez Jana Tyranowskiego. Wprowadzony w filozofię i teologię, zainteresowany był poznawaniem Boga od strony doświadczenia człowieka – mówi ks. dr Andrzej Dobrzyński w rozmowie z Jakubem Pydą dla „Teologii Politycznej Co Tydzień”: „Młody papież”.

Jakub Pyda (Teologia Polityczna): Jaki był dom Wojtyłów?

Ks. dr Andrzej Dobrzyński, wykładowca, teolog: Był to dom pełen miłości i rodzinnego ciepła, silnie naznaczony dramatem cierpienia przez chorobę i śmierć matki i nagłe odejście brata. Głęboki wpływ na ukształtowanie religijności i charakteru Karola miał jego ojciec. Wielokrotnie zostało to podkreślone przez samego papieża, jak i przez świadków jego dzieciństwa czy też biografów.

Jaka atmosfera w nim panowała? Z pewnością miało to wpływ na życiową drogę, którą obrał przyszły papież.

*Głęboki wpływ na
ukształtowanie religijności i
charakteru Karola miał jego
ojciec*

Z domu rodzinnego
Jan Paweł II wyniósł
także głęboki
patriotyzm,
zamiłowanie do
literatury i dziejów
Polski. Przy okazji

jednego ze spotkań z legionistami Piłsudskiego w latach 70. ubiegłego wieku, kard. Wojtyła wspominał powstańców styczniowych, starców, którzy szli na czele defilad wojskowych organizowanych z okazji świąt narodowych, otoczeni szacunkiem społeczności Wadowic. Czerpał z atmosfery odrodzonej ojczyzny, z chluby obronionej wolności w 1920 r., z trudu budowania pomyślności kraju. Wzrastał wraz z Drugą Rzeczpospolitą. Był z pokolenia Kolumbów, dorastał do wielkiego egzaminu z wiary i patriotyzmu. Niewątpliwie członkowie rodziny, a zwłaszcza ojciec mieli znaczny wpływ na Karola w tym procesie dojrzewania do wielkich zadań życiowych.

Tak przedstawione tradycje patriotyczne zakorzeniają biografię Karola Wojtyły jeszcze w XIX wieku.

Tak, ten rys jest tu widoczny. W tym momencie chciałbym jednak wskazać jeszcze na trzecią cechę wychowania rodzinnego. Mam na myśli szacunek wobec społeczności żydowskiej, która współtworzyła lokalną wspólnotę. Można się domyślać, że młody Karol mógł słyszeć także o istniejących napięciach czy negatywne oceny o żydach, jednak trafiły one do uszu chłopca, który pewnie został wcześniej pouczony przez własnego ojca, że ludzie nie są gorsi przez to, iż w inny sposób modlą się do Boga.

Na ile dom rodzinny pozostał w biografii papieża istotnym miejscem?

Fakt, że Jan Paweł II zawsze miał przy sobie zdjęcia rodziców świadczy, iż „dom” stanowił dla niego fundament. Dlatego też troszczył się o rodziny. Chciał zostać zapamiętany jako „papież rodziny”.

Istotną cechą w biografii Karola Wojtyły są jego studia polonistyczne w Krakowie. Co wówczas najsilniej kształtowało światopogląd i wrażliwość Jana Pawła II?

Studia polonistyczne stanowiły kontynuację młodzieńczych zainteresowań literaturą, poezją i teatrem. Szczególnie poeci okresu romantyzmu wywierali wpływ na Wojtyłę. Coraz ważniejsze miejsce w jego życiu zdobywał Norwid, a także i inni twórcy – wśród nich Karol Hubert Roztowowski. Nie sposób pominąć znaczenie Teatru Rapsodycznego Mieczysława Kotlarczyka i idei, by w noc okupacji ożywić ducha narodu, nie tyle siłą oręża, co mocą słowa. Wojtyłę kształtowała w dużej mierze kultura i literatura polska, zarówno jego światopogląd, jak i ludzką wrażliwość. Potrafił oryginalnie i w głęboki sposób interpretować role. Podczas jednej z takich interpretacji zauważono dokonujący się duchowy przełom w aktorze. Wkrótce oznajmił, że kończy z grą w teatrze i wstępuje do seminarium.

Do jakich tradycji intelektualnych sięgał młody Karol Wojtyła? Czy te tradycje pozostały obecne także w późniejszych latach?

Wprowadzony w filozofię i teologię, zainteresowany był poznawaniem Boga od strony doświadczenia człowieka

U Karola Wojtyły obserwujemy ciągły rozwój i przenikanie się kilku nurtów ideowych: wspomnianego romantyzmu, ale

także i mistycyzmu, który poznawał przez Jana Tyranowskiego.

Wprowadzony w filozofię i teologię, zainteresowany był poznawaniem Boga od strony doświadczenia człowieka. Dla niego Bóg to był Ktoś, Osoba. Odzwierciedliło się to w późniejszym doktoracie o doświadczeniu wiary u św. Jana od Krzyża. Fascynacje romantyzmem i nawiązania do poetów tego okresu towarzyszyły Wojtyłe na kolejnych etapach życia, o czym świadczą choćby passusy w książce *Pamięć i tożsamość*.

Niedługo po wyborze, w sanktuarium na Mentorelli, Jan Paweł II powiedział, że jego głównym zadaniem jako papieża jest modlić się za Kościół. Często powracam myślą do tych słów, bo wybór papieża nie jest wyborem mnicha. Ale to, co powiedział Jan Paweł II było prawdą mistyka, on był przekonany, że Bóg jest absolutnym źródłem i celem wszystkiego. Papież jest rzecznikiem Boga wobec Kościoła i świata. To przekonanie o prymacie Boga stało się stylem i codziennością jego postępowania.

Wojtyła zasłynął także jako profesor etyki. W jakim stopniu ta rola ukształtowała jego stanowisko ideowe?

Wojtyła posługiwał się własną metodą, nawiązując także do fenomenologii, eksponując człowieka jako byt osobowy a przez to odpowiedzialny i twórczy w tym, co czyni

Praca habilitacyjna o etyce Maxa Schelera wypromowała Wojtyłę jako filozofa i etyka. Od połowy lat 50. stał się jednym z głównych naukowców tzw. szkoły lubelskiej,

skoncentrowanej na realizmie metafizycznym i filozofii człowieka. Przedstawiciele tej szkoły byli mocno związani z tomizmem. Wojtyła posługiwał się własną metodą, nawiązując także do fenomenologii, eksponując człowieka jako byt osobowy a przez to odpowiedzialny i twórczy w tym, co czyni. Oprócz zagadnień moralnych, Wojtyła zajmował się także etyką społeczną.

Czy te filozoficzne pasje pojawiały się także w papieskim nauczaniu?

Bez wątplenia pogłębione przestudiowanie tych kwestii całościowo ukierunkowało zainteresowania Jana Pawła II. W dalszej perspektywie ułatwiło to podejmowanie w magisterium papieskim kwestii etycznych. Można tu przywołać choćby encyklikę *Veritatis splendor*, która stanowi ważny punkt odniesienia dla katolickiej moralności.

Z ks. dr Andrzejem Dobrzyńskim rozmawiał Jakub Pyda